

tapintatlan, mert öntelt álfölényességgel azt képzei, hogy minden az ő rendelkezésére áll. Vakon kering önmaga körül.

A liturgia az éberség szellemének ápolása az emberben, nem a gyakorlatias ember külső éberségének, hanem bizonyos benső éberségnek. Vannak emberek, akik gyakran szórakozottaknak látszanak, akik gyakorlati dolgokban nem elég frissek, világosan látók és fürgék, akiket ezért megmosolyognak és „álmodozóknak“ mondanak a gyakorlati emberek, de akik bensőleg mégis éberek, mert lelküket odafordítják az értékek világához.

A liturgia a diszkréció szellemének ápolása. Ennek az érzéknek hanyatlása együttjár a technikával, a világ elgópiesedésével. A tapintatlan, indiszkrét emberek másokban nem veszik észre a lélek különböző mélységrétegeit, alkalmatlan időben hozakodnak elő oly dolgokkal, amelyek durván feltárják és előranciaigálják mások lelki mélységeit. Az ilyen emberek sok mindent kibeszélnek, szellőztetnek, amit csak a lélek mélyén volna szabad kimondani. A megfelelő emberek számára, megfelelő időben és mélységben való önfeltárás azonban épp a diszkréció jele, és nem szabad összetévesztenünk az oly emberek indiszkréciójával, akik mindenkinek elmondják legbensőbb ügyeiket.

A liturgia a lelki mélység és az ezzel kapcsolatos hűség szellemét ápolja. Vannak öntudatlan emberek, akik a pillanatnak élnek, akikben rögtön elsüllyed az, amit előbb átéltek, ami őket megragadta. Számukra a jelen fontosabb, mint a múlt, az új élmény, mint a régi. Élénken lefoglalja őket az, ami pillanatnyilag a levegőbe lóg. Megszerethetnek pl. valakit, erős szeretettel, hűek is akarnak maradni hozzá, de ha új, erős benyomások érik őket, akkor annyira azok uralma alá jutnak, hogy hatásukra mintegy elfelejtik a mélyben élő szeretetet. Nagy hatalma van rajtuk a jelen benyomások új, szokatlan frissességének. Pedig épp a meglévő régi szeretetnek kellene uralkodnia az új helyzeten!

E pár gondolat természetesen nem meríti ki a mű gazdag tartalmát, de képet nyújthat arról, hogy a liturgiában rejlő, jelentős nevelő erőket szerzőnk finom lélektannal és a modern gondolkodás szellemi felvértezottségével látja meg és fejti ki.

Nosztopi László dr.

Juhász Jenő dr.: Magyar nyelvtani óratervek a polgári iskolák számára. N. 80. I. kötet: 63. l., II. kötet: 72 l. A szerző kiadása. Budapest, 1939.

A szerző a polg. isk. oktatás és a magyar nyelvtudomány kiváló képviselője, s így mintegy predestinálva van arra, hogy a magyar nyelvtanításban mind tudományos, mind nevelői és módszertani szempontból kivételes alkotással ajándékozza meg a magyar nyelv tanárait.

Könyvének kiváló értékei:

1. A szerző a nyelvtudós biztos fölényével és játszi könnyedségével bánik a tanítás anyagával.

2. A merev tudományos rendszer elejtésével a 10–12 éves gyermek értelmi színvonalát tartja szem előtt.

3. A hideg tudóskodás teljes mellőzésével, érdekes példákkal, eredeti fo-

gásokkal, szemléletes hasonlatokkal és derűs mozzanatokkal teszi elevenné, érdekessé és életszerűvé a sokak által száraz tannak tartott nyelvi ismereteket.

4. Nem csupán a szoros értelemben vett nyelvtant tanítja, hanem a legkorszerűbb felfogással három körből meríti anyagát: a nyelvtan, a nyelv-helyesség és a helyesírás köréből.

5. Nem kidolgozott tanításokban (mintaleckékben) dolgozza fel az anyagot, nem is óravázlatokban közli mondanivalóját, hanem kedves, érdekes és eredeti ötleteket és szempontokat nyújt, mégpedig mind tárgyi, mind nevelői, mind módszertani tekintetben. A feldolgozásnak ez a módja a könyv kimagasló erénye és örök értéke. A mű módszertani alapgondolata az, hogy a tanár ne legyen pusztán utánzó, hanem gondolkodó lény, hogy a saját lábán járjon. Ezt a szerző így fejezi ki az előszóban: „Egyes óraterveimben látszólag a nyelvtant a nyelvтанért tanítom: nem hivatkozom olvasmányokra, nem jegyzek fel mondatokat, hanem egy-két szót teszek az élre, azt fejtegetem, és abból kiindulva haladok tovább. A valóságban én sem kezdem úgy a tanítást, ahogy ezekben az óratervekben teszem. Én is olvasmányokból, a tanulók házi feladatainak szövegéből indulok ki. Számomra is csak az óra menete a lényeges, a feljegyzett szók meg szóalakok csupán találó példák.” A tanár egyéniségének ilyen tiszteletbentartása az efféle mű felépítésének legszerencsésebb módja.

Összefoglalásul megállapítható, hogy *Juhász Jenő könyvének tárgyi, nevelői és módszertani szempontjai a magyar nyelvtani oktatást a magyarrá nevelés legfőbb eszközévé avatják*. Ezért ajánljuk ezt a kiválóan értékes és érdekes könyvet a magyar-tanárok szíves figyelmébe.

Szántó Lőrinc.

Vicsay Lajos: Történelmi olvasókönyv a magyar történelem tanításához. N. 80. I. kötet: 247 l., II. kötet: 304 l., III. kötet: 288 l. Szeged, 1940—41.

A történelemtanításban fontos és nélkülözhetetlen szemléltető eszköz a történelmi olvasmány. Az értékesíthető olvasmányi anyag rendszeres kiemelése legtöbbször legyőzhetetlen akadályokba ütközik egyfelől azért, mert nincs alkalmas könyvtár, amelyből az olvasmányok meríthetők, másfelől azért, mert az anyag kikutatása annyi időt és fáradságot követelne, amely nem állana arányban a vele járó haszonnal. A tanár munkájának megkönnyítésére szolgál a történelmi olvasókönyv. *Mika Sándor* és *Szabó Dezső* hat kötetes műve (*Történelmi olvasókönyv*, Lampel, Budapest) történelmi forrásokból közül értékes szemelvényeket, *Vicsay Lajos* előttünk fekvő műve pedig szépirodalmi szemelvényekkel siet a tanár segítségére. Ez sok-sok fáradsággal és lelkes ügyszeretettel készült egyetlen ilyenmű munka a magyar szakirodalomban: úttörő és hézagpótló alkotás.

Tartalma változatos: regényrészletek, szépprózai elbeszélések és elbeszélésrészletek, drámai jelenetek, verses művek: mondák, legendák, költői elbeszélések, lírai költemények és egyéb műfajok, valamint egykori források váltakoznak benne, felölelve a magyar történelem minden jelentős eseményét, mozzanatát, személyét és helyzetét. A mű értékét és használhatóságát fokozza a bővítő merítés lehetősége, ugyanis a tanár azt az olvasmányt